OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
Karta Ewidencyjna Zabytków Architektury i Budownictwa

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr 4069

1.Obiekt :

KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. JADWIGI

2.Czas powstania, przebudów :

ok. 1600, wieża 1892

3. Miejscowość :

DĄBROWA

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty :

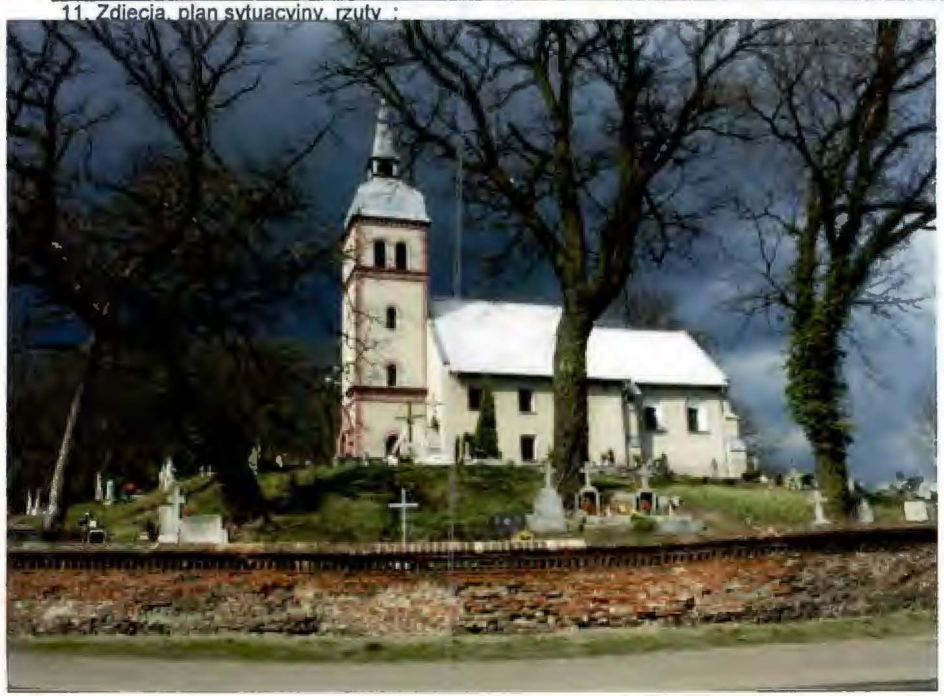

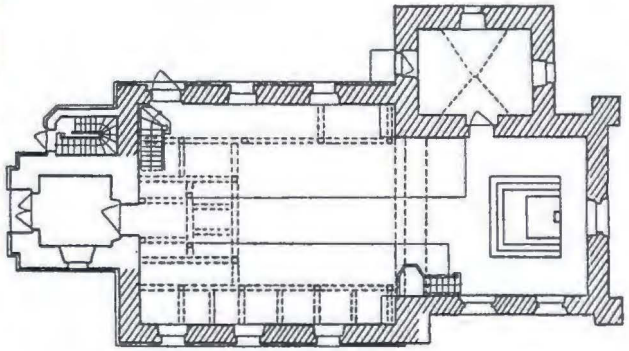

um 1600

Grundriß 1:300

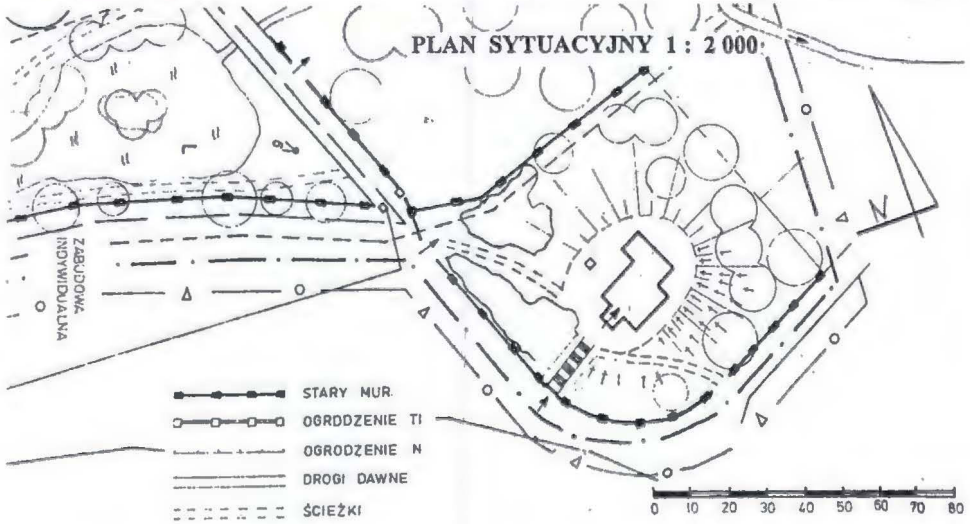

4. Adres :

Dąbrowa ul. Kościelna
46 – 100

nr hipoteczny : KW

5. Przynależność administracyjna :

województwo : **opolskie**
gmina : **Świerczów**
pow. NAMYSŁOWSKI

6. Poprzednie nazwy miejscowości :

XIII w (1245) villa Dambrova
XIV – XV w. Dambrowa, Dambere
XVI w. Dameraw
do 1945 r. Dammer

7. Przynależność administracyjna przed 1999 r.

Województwo : **opolskie**

8. Właściciel i jego adres :

parafia rzymsko – katolicka
Najśw. Serca Pana Jezusa
ul. Opolska
46 – 112 Świerczów

9.Użytkownik i jego adres :

j.w

10. Rejestr zabytków :

Nr : **1103 / 66**
Data : 04. 02. 1966 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu :

Pierwsza wzmianka o osadzie Dąbrowa pojawia się w bulli papieża Innocentego IV z 1245, zatwierdzającej włości biskupstwa wrocławskiego. Występuje tam jako „villa Dambrowa". Kolejna w 1288 r., w dokumencie księcia Henryka IV Probusa, w którym wyposaża on ufundowany przez siebie kościół św. Krzyża we Wrocławiu ; dziesięciny min. z wsi „Dambrov" mają być przeznaczone min. na utrzymanie nowopowstałego kościoła i klasztoru. Ok. 1300 r. następne wzmianki w źródłach ; (Dambrowa, Dambere). W latach 1329 i 1375 jako właściciel miejscowości wymieniony jest rycerz Mikołaj Samborowic z Brzegu. W roku 1353 wieś z sołectwem wymieniona jest jako Dammere w księdze ziemskiej księstwa wrocławskiego. Tamże wzmianka o kaplicy p.w. św. Jadwigi. Pierwsza lokacja miejscowości miała miejsce przed 1360, druga w 1497 r.

Dąbrowa była wsią biskupią, później książęcą, w międzyczasie oraz w czasach nowożytnych własnością rycerską. W 3 ćw. XV wieku własność Borschnitzów (w źródłach wym. Hans v. Borschnitz). Przed końcem XV w. w posiadaniu bogatego rodu von Kottulińsky – w rękach tego rodu do XVII w. Pierwszy znany przedstawiciel rodu to Mikołaj Kottulińsky, baron Jelcza.

Kościół, ob. p.w. św. Jadwigi. Zbudowany ok. 1600 r. z fundacji Caspara v. Kottulinsky jako świątynia ewangelicka. Od roku 1653 miała miejsce tzw. redukcja kościołów, czyli restytucja ich katolikom, prowadzona w ramach kontrreformacji po Pokoju Westfalskim ....**C.d. wkładka nr 1**

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje) :

SYTUACJA : Dąbrowa – 15 km na południe od Namysłowa. Wieś wielodrożnicowa. Kościół orientowany, usytuowany w centralnej części wsi, na szczycie niewielkiego wzgórza, na którego stokach zlokalizowany cmentarz. Wzniesienie usytuowane przy parku dworskim, z którym sąsiaduje od strony północno-zachodniej ; okolone u podstawy z trzech stron masywnym murem z wyoblonym łukowato narożem. Park oddzielony od terenu cmentarnego XIX-wiecznym murem ceglanym, w części mocno zniszczonym, zdekompletowanym. Mur ceglany otaczający cmentarz na starszym (XVII-wiecznym ?) fundamencie z brył rudy darniowej, w górnej XIX-wiecznej części ażurowy, niegdyś tynkowany, z nakryciem z cegieł ułożonych na płask. W murze trzy przejścia ujęte ceglanymi filarami; w południowym XIX-wieczna ozdobna dwuskrzydłowa bramka z żelaznych prętów. Od pd. bramki do kościoła biegnie esowato dróżka wyłożona granitowym brukiem. Od zachodu do wejścia kościoła prowadzą betonowe nowsze schody w ceglanym uskokowym obramieniu, pokonując dość znaczną stromiznę ; od strony narożnika północno zachodniego nowa bramka stalowa oraz ścieżka dość łagodnie wspinająca się na platformę przed głównym wejściem do kościoła. Od strony wewnętrznej w okolu murów starodrzew, złożony głównie z dębów szypułkowych, ale też lip oraz starej sosny.

MATERIAŁ : fundamenty zapewne z głazów i kamieni eratycznych spojonych zaprawą wapienną ; być może w części tak jak fundament okalającego wzgórze muru – z rudy darniowej. Istnieje prawdopodobieństwo, że prezbiterium posadowione na reliktach kaplicy gotyckiej. XVII wieczne mury obwodowe ze strychowanej cegły palcówki w wątku polskim (jednowozówkowym) na zaprawie wapiennej. Nowsze mury wieży z cegły maszynowej licowej, wtórnie malowanej. Nad portykiem wejściowym krzyż kamienny. Ściany kościoła wyprawione grubym współczesnym tynkiem fakturowym, zakrywającym wątki ceglane i artykulację elewacji ewentualnie zachowanymi reliktami detalu. W dolnej kondygnacji wieży sklepienie ceglane, takież w zakrystii. W nawie i prezbiterium stropy płaskie, drewniane, drewniane stropy belkowe w kondygnacjach wieży. Schody drewniane w wieży i na emporę Drewniana, XX-wieczna więźba dachowa (1906 r.). Pokrycie dachów korpusu, prezbiterium i zakrystii : nowsze, blachą trapezową. Pokrycie hełmu i wieżyczki komunikacyjnej blachą ocynkowaną, malowaną. Takież opierzenia szkarp. Stolarka drewniana, ze starymi metalowymi okuciami. W oknach kute stare kraty przewlekane. Gałka hełmu z blachy zapewne miedzianej, takaż chorągiewka ; krzyż wieńczący żelazny kuty.

Schody : zabiegowe w klatce schodowej prowadzącej do wieży i na emporę ; schody na wyższe kondygnacje wieży – jednobiegowe drabiniaste. Schody z nawy na emporę – zabiegowe.

Posadzki : w nawie, przedsionku i zakrystii wykładane ceramicznymi płytkami posadzkowymi w układzie w karo. W nawie i zakrystii płytki trójbarwne czarno-czerwono-kremowe, w przedsionku dwubarwne, w odcieniach brązu. W środkowej części nawy i w prezbiterium nowe, większe gabarytowo płytki gresowe.

Otwory : w prezbiterium otwory okienne prostokątne zamknięte odcinkowo, osadzone w podobnych niszach, lecz o wyższej strzałce łuku ; od wewnątrz również nisze odcinkowe ; w otworach metalowe oprawy witraży. W nawie dwa poziomy (ze względu na empory) otworów okiennych prostokątnych, z nowszymi parapetami, okratowanych. W nich okna krosnowe, dwuskrzydłowe. Podobny typ otworów i okien w aneksie mieszczącym zakrystię i dawną lożę. W wieży otwory okienne zamknięte półkoliście, w nich okna ..... **C.d. wkładka nr 1**

14. Kubatura :	15. Powierzchnia użytkowa :	16. Przeznaczenie pierwotne :	17. Użytkowanie obecne :
ok. 2 300 m ^{3}	ok. 280 m ^{2}	kościół zbudowany jako ewangelicki	sakralne - kościół katolicki

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja :

Remonty, konserwacje historyczne :

1825 zniszczona południowa ściana kościoła - przemurowana przez Hasenwinkela, mistrza murarskiego z Namysłowa. Przekaz historyczny nie daje pewności co do zakresu remontu. W 1874 r. restauracja kościoła. 1892 budowa neostylowej wieży neoromańskiej w miejsce zniszczonej pierwotnej dzwonnicy drewnianej. W tymże roku remont - poprawiono wątki murów, otynkowano elewacje, wymalowano wnętrze. 1906 wymiana konstrukcji dachu - nowe wiązary dachowe, pokrycie kościoła dachówką ceramiczną w miejsce dawnego gontu. Wymieniono pokrycie hełmu wieży.

Działania wojenne - nie przyniosły znaczniejszego uszczerbku kościołowi – jedynie zawilgocenia i rozszczelnienie dachu.

Po 1945 roku : nowe pokrycie blachą w miejsce ceramiki ;
1995 – kolorystyka elewacji, malowanie wnętrz kościoła

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) :

Fundamenty w stanie względnie dobrym, stabilne, choć skarpa od wschodu sukcesywnie rozmywana, min. przez brak właściwego odwodnienia.

Mury obwodowe mocno zawilgocone w partii przyziemia. Zniszczone lico cegły. Spękania ścian ustabilizowane. Przemurowania fragmentów nową cegłą, poczynając od wieku XIX (zwł. ściana południowa).

Tynki wewnętrzne w stanie ogólnie dobrym, podobnie nowe zewnętrzne – choć te ostatnie mocno zawilgocone w partii przyziemia. Niewłaściwe z punktu widzenia konserwatorskiego tak w zakresie fakturowej formy jak i składu (nazbyt mocne, cementowo-wapienne).

Sklepienia i stropy w stanie dobrym. Konstrukcja więźby z pocz. XX wieku - w stanie zadawalającym. Niewielkie lokalne porażenia przez owady.

Pokrycie dachu z blachy trapezowej w stanie względnie dobrym, podobnie blaszane pokrycie hełmu

Instalacje : elektryczna - stan dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie :

- Badania architektoniczne i konserwatorskie kościoła ;
- renowacja elewacji, likwidacja rażących współczesnych tynków ; przywrócenie tradycyjnych tynków. Ewentualna rekonstrukcja renesansowego detalu architektonicznego, jeżeli z badań wyniknie, że takowy istniał pierwotnie na obiekcie ;
- remont ; remont z wzmocnieniem więźby dachowej, wymiana pokrycia z blachy ocynkowanej na dachówkę, łupek lub blachę o tradycyjnym charakterze (miedź, blacha tytanowo-cynkowa) ;
- pilna konserwacja cennego renesansowego wyposażenia kościoła

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) :

- Regesten zur schlesischen Geschichte, Codex Diplomaticus Silesiae Breslau 1898 APWr.
- Dokumentacja w posiadaniu Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu

Niżej wymienione archiwalia cytowane za Degenem (wydanie z 1939r.), znajdujące się głównie w archiwach wrocławskich, dziś rozproszone lub zniszczone. Stwierdzenie ich ewentualnego zachowania wymaga odrębnej kwerendy :

- Erzbisch. General-Vikariat : Bisch.Ber. 1677/79 Vol. 1 und 1721/22 Vol. 24. Bauakten d. Parochie Eckersdorf seit 1795, 3 Bde. ;
- Dioz-A. Reusnersche Protokole 1653/55 Hf. II b 22. Consignationes redituum 1653/54 Hf. II b. 21. Bisch.Ber. 1688 Hf. II b 36. Akten d. kath. Pfarrei Eckersdorf ;
- Turmbau Dammer 1892.
- Orgel in Dammer ufw. 1904/07

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury) :

Mapa okręgu namysłowskiego, rys. F. B. Wernera z „ Topographia oder prodromus delineati Silesiae ducatus"z poł.XVIII w.- Bibl. Uniw.Wrocławskiego

Rzut poziomy kościoła z rozwarstwieniem chronologicznym – za K. Degen „Bau – und Kunstdenkmäler des Kreises Namslau, Breslau 1939, s. 62

Mestischblatt z 1885 r.

Fotografie przed – i powojenne w opolskim archiwum Urzędu Ochrony Zabytków

22. Bibliografia :

Chrzanowski T., Kornecki M. *Sztuka Śląska Opolskiego, od średniowiecza do końca XIX w.*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1974, s. 88

Degen K., Bleyl W., Werbick W., Focke F., *Die Bau–und Kunstdenkmäler des Kreises Namslau,* Breslau 1939, s. 61 - 66

Goliński M., Kościk E., Kęsik J., *Namysłów, z dziejów miasta i okolic,* Namysłów 2006, s. 49, 53, 73, 77, 79, 87, 110, 143, 159

Ewidencja parku w Dąbrowie, opr. inż. Teresa Jeromiej 1978 r.

Jungnitz, Bisch. Ber. I 1902, s. 501

Katalog zabytków sztuki w Polsce, t.7,z.7, Pow.namysłowski, W-wa 1965, s.10,12

Lutsch H, *Verzeichniss der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien, Der Kunstdenkmäler der Landkreises der Reg.Bezirk Breslau, t.2* Breslau 1889

Len R.,*Namysłowskie peregrynacje śląskiego Robinsona,*Katalog ikonografii ziemi namysłowskiej w dziełach Fr. Bernarda Wernera, Rocznik Ziemi Namysłowskiej, t. 1

Soffner, Kircheneinziehung 1890 s. 137

Zeller *Reformation und Gegenreformation im Kreise Namslau,* (Flugschriften des Evangelischen Preßverbanden für Schlesien, H.3) Bresl 1925

24. Uwagi różne :

Wymienionego w katalogu zabytków PAN żeliwnego klasycystycznego nagrobka rodziny von Spiegel – brak obecnie na cmentarzu. We wnętrzu kościoła nie stwierdza się obecności Grupy Ukrzyżowania z drewna lipowego, datowanego na początek XVIII w. oraz figury Chrystusa Zmartwychwstałego z ok. 1600 r. Gotycka Madonna z Dzieciątkiem przeniesiona do kościoła w Szymonkowie pod Wołczynem. Drewniane epitafia Kottulinskiego i Prittwitza a także figura Chrystusa o tradycjach gotyckich – w stanie technicznym kwalifikowanym do pilnej konserwacji.

25. Wypełnił :	26. Sprawdził
mgr Dariusz Stoces	
data : VI - X 2008 r.	data

27. Załączniki

wkładki nr 1 - 9

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	C.d opisu

C.d. pktu 12 : .... połączona z szykanami wobec wobec ewangelików. Po redukcji kościół w Dąbrowie od 1654 r. - katolicki. Ówczesny katolicki dziedzic Leonard von Prittwitz zabrał z kościoła sprzęty oraz akta należące do protestantów. Od 1707 jako właściciel dóbr odnotowany jest Jarosław von Prittwitz. Do Prittwitzów Dąbrowa należała do lat 90-tych XVIII wieku. W 1792 r. majątek zakupił baron Carl Ernst Lümfer, następnie, jeszcze w XIX w., rodzina von Spiegel. (Klasycystyczny żeliwny nagrobek Wilhelminy i Wiktora v. Spiegel jeszcze w latach 70-tych XX stał na cmentarzu w pobliżu kościoła). W 1825 informacja o zniszczonej pd. ścianie świątyni. Została ona (w całości ?) przemurowana przez Hasenwinkela, mistrza murarskiego z Namysłowa. 1874 restauracja kościoła. W 1892 Roth z Namysłowa wybudował murowaną wieżę neoromańską w miejsce zniszczonej pierwotnej dzwonnicy drewnianej. (Nie wiadomo, czy drewniana dzwonnica dotrwała do k. XIX w. czy rozebrano ją wcześniej). Poprawiono przy tym wątki murów, nałożono nowe tynki i wymalowano wnętrza. W 1906 wymieniono dach - nowe wiązary dachowe i pokrycie kościoła dachówką ceramiczną w miejsce dawnego pokrycia gontowego. Wymieniono też pokrycie hełmu wieży. W 1917 odnotowany jako właściciel Dąbrowy Fedor von Spiegel ; następnie jego spadkobiercy - do roku1926, kiedy to majątek zakupiła rodzina von Heydebrand z pobliskiego Jastrzębia. Działania wojenne II wojny światowej nie przyniosły znaczniejszego uszczerbku kościołowi – jedynie zawilgocenia i rozszczelnienie dachu. Po 1945 nastąpiło przejęcie kościoła przez polską parafię katolicką (otrzymał on wezwanie nawiązujące do pierwotnego). W 1961 r. odnowienie dachu. W latach późniejszych wykonanie cementowych opasek wokół murów, prawdopodobnie także wymiana tynków. Kościół niemal bezstylowy, z reminiscencjami gotycko - renesansowymi ; wieża neostylowa, nawiązująca do romanizmu.

C.d. pktu 13 : .....jednoskrzydłowe krosnowe z górnymi lufcikami. Otwory drzwiowe przeważnie prostokątne, zamknięte półkoliście (wieża) lub odcinkowo (nawa, zakrystia, loża). W wieży główne wejście do kościoła zamknięte półkoliście, ujęte portalem. Drzwi z okratowanym rombowo nadświetlem, profilowanym ślemieniem, dwuskrzydłowe ramowo-płycinowe, stylizowane od zewnątrz na deskowe, z ozdobnymi okuciami. Wejście z wieży do nawy zamknięte odcinkowo, rozglifione. W nim drzwi deskowe, z pasowymi okuciami. Do zakrystii z prezbiterium wejście zamknięte odcinkowo, w nim drzwi XVII-wieczne dwuwarstwowe, deskowe, nabijane ćwiekami, na kutych zawiasach, z okuciami.

<u>KONSTRUKCJA</u> : ściany na fundamentach z głazów, oraz być może - jeśli prawdziwa jest teza o średniowiecznej genezie kościoła i prezbiterium zbudowanym na zrębie gotyckiej kaplicy, może mieć to reperkusje w zakresie konstrukcji, np fundamenty ceglane, łękowe. Ściany prezbiterium wsparte jednouskokowymi szkarpami obejmującymi narożniki. Nad parterowym pomieszczeniem wieży - przedsionkiem - sklepienie na jedną cegłę, podobnie w zakrystii – murowane, ceglane. Nad wyższymi kondygnacjami wieży stropy belkowe nagie. Więźba hełmu osadzona na podstawie z belek o układzie promienistymi, na której wieniec z ram wzmocnionych zastrzałami. Powierzchnia hełmu – deskowanie na profilowanych wklęsło-wypukle krążynach, pobite blachą łączoną na rąbek stojący. Latarnia osadzona na filarkach tworzących przeźrocze. Nawa z belkowym stropem, sufitem i wzdłużnym podciągiem z belki. Wzdłuż ściany zachodniej empora muzyczna, wzdłuż południowej i północnej empory przyścienne, z których północna skomunikowana z lożą kolatorską. Drewniana konstrukcja na 18 słupach z zastrzałami, wspierających ramę z belek, których krańce osadzone w gniazdach ścian. Podłoga empor z desek nabitych na belki ; zewnętrzną krawędź stanowi segmentowa, dekorowana balustrada. Schody wewnątrz wieży drewniane z belkami policzkowymi i stopnicami, z prostymi balustradami. W nawie podobne, z krótką partią zabiegową w przyziemiu. Więźba dachowa nad nawą, prezbiterium i przybudówką krokwiowo – płatwiowa z jętkami i ramą stolcową. Pokrycie blachą na deskowaniu.

<u>RZUT</u> : nawa prostokątna, w proporcjach zbliżona do kwadratu, z wieżą kwadratową dostawioną od zachodu, w przyziemiu której główne wejście do kościoła. Przy wieży od strony północnej aneks zawierający klatkę schodową, na rzucie kwadratu ze ściętym narożem. W nawie z trzech stron przy... **verte'**

ścianach konstrukcje drewnianych empor oparte na słupach. Prezbiterium węższe niż nawa, kwadratowe, o narożnikach opiętych masywnymi szkarpami. Od północy w narożu pomiędzy korpusem nawowym a prezbiterium – zakrystia na rzucie prostokąta, skomunikowana z prezbiterium, z odrębnym wejściem od strony zachodniej.

BRYŁA : kompozycja addycyjna, zestawione z sobą umiarowe bryły. Nawa dwukondygnacyjna, podzielona wewnątrz poziomami drewnianych empor. Pod prezbiterium prawdopodobnie zlokalizowana krypta zawierająca pochówki fundatorów – dziś niedostępna. Korpus nawowy i prezbiterium na cokołach, z trójkątnymi ścianami szczytowymi, nakryte dachami dwuspadowymi. Prezbiterium niższe, węższe od nawy, jego narożniki ujęte masywnymi szkarpami. Do ściany zachodniej korpusu dostawiona osiowo czterokondygnacyjna wieża nakryta dwukondygnacyjnym hełmem z latarnią. Pomiędzy wieżą a korpusem dwukondygnacyjna klatka schodowa ze ściętym narożnikiem, nakryta niskim dachem trzyspadowym. W narożnika między korpusem a prezbiterium wstawiona dwukondygnacyjna przybudówka mieszcząca w parterze zakrystię a na pięterku dawną lożę kolatorską. Przybudówka nakryta dachem siodłowym o kalenicy prostopadłej do dachu prezbiterium, nieco niższej w stosunku do niego.

ELEWACJE

Południowa : od strony pd. widoczna boczna elewacja wieży zachodniej, korpusu nawy oraz boczna elewacja prezbiterium. ***Wieża*** - na cokole, czterokondygnacyjna, z wyraźną artykulacją poziomą z cegły licowej, wydzielającą kondygnacje ; jednoosiowa. Naroża wieży ujęte ceglanym naprzemiennym boniowaniem. Podziały akcentowane cegłą, tła fakturowo otynkowane. W przyziemiu nad cokołem duży otwór okienny, zamknięty półkoliście, z wąską ceglaną opaską po bokach otworu (wcięte narożniki obramienia) i płaską, szeroką nad łukiem, silnie go podkreślającą. Taki sposób artykulacji posiadają wszystkie otwory okienne w wieży. Okna krosnowe, w przyziemiu dwuskrzydłowe czterodzielne z oberluftem. Nad kondygnacją przyziemia wydatny uskokowy gzyms ceglany, poprzedzony szerokim fryzem zdobionym motywem krzyżyków greckich. Otwór okna II kondygnacji oparty na gzymsie, z identyczną jak w okno przyziemiu artykulacją, lecz z mniejszym gabarytem (otwór niższy i węższy). W jednoskrzydłowym, dwudzielnym oknie krosnowym dekoracyjny układ szczeblin. Podobne okno III kondygnacji - pomiędzy nimi brak gzymsu międzykondygnacyjnego. IV kondygnacja wydzielona szerokim, zdwojonym gzymsem ceglanym, obiegającym wieżę nieco ponad poziomem kalenicy dachu korpusu. W tej kondygnacji okna zdwojone, oparte na gzymsie, stykające się opaskami podkreślającymi łuki. Otwory duże, wypełnione dwudzielnymi żaluzjami (w tej kondygnacji zawieszone są dzwony). Gzyms koronujący wieżę wydatny, uskokowy, poprzedzony szerokim fryzem z ceglanymi konsolkami. Hełm wieży o wklęsło – wypukłym profilu dolnej partii, z wywiniętymi miękko połaciami okapu, wyżej zwężający się ku niewielkiej czworokątnej latarni osadzonej na krótkich filarkach łączących się górą w półkoliste arkadki. Latarnia nakryta hełmem w kształcie wysokiego ostrosłupa z wywiniętym miękko okapem, zwieńczonego kulą i krzyżem z chorągiewką. Na chorągiewce data budowy wieży – 1892. ***Korpus nawowy*** - na cokole, trzyosiowy, z dwoma poziomami prostokątnych, okratowanych otworów okiennych. Dolny pas otworów większy, górny nieco mniejszy, bardziej zbliżony w proporcjach do kwadratów. Osie wzajemnie symetryczne, zlokalizowane w tych samych odległościach, jednak w stosunku do bryły korpusu usytuowane lekko nieregularnie (nieco przesunięte ku zachodowi, odległości skrajnych węgarów do naroży korpusu są po obu stronach różne). Okna z bardzo prostą artykulacją – z obramieniami powstałymi przez wykrojenie narożników, uzyskane wąskie paski gładkiego tynku są podkreślone kolorem. Nowsze, współczesne parapety. W otworach krosnowe okna dwuskrzydłowe, ze szprosami, dziesięciodzielne. Gzyms ceglany otynkowany, ukryty za wydatnym okapem dachu. Pokrycie połaci stosunkowo nową blachą trapezową. ***Prezbiterium*** - na cokole, dwuosiowe, ujęte od zachodu wysoką, sięgającą niemal do gzymsu koronującego przyporą jednoskokową i z przeciwnej strony, niższą, także jednouskokową przyporą, obejmującą wschodni narożnik. Szkarpy opierzone blachą. Prezbiterium doświetlone umieszczoną dość wysoko parą otworów okiennych, prostokątnych, zamkniętych odcinkowo, umieszczonych w niszach, również zamkniętych odcinkowo, lecz o łukach z nieco wyższymi strzałkami. Nisze z obramieniami w formie wąskich wykrojonych pasków gładkiego tynku. W oknach przewlekane kraty, otwory wypełnione witrażami. Gzyms ceglany, otynkowany, ukryty za wydatnym okapem dachu. Połać dachowa prezbiterium pokryta blachą trapezową.

C.d. na wkładce nr 2

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	C.d opisu

Zachodnia : od zachodu na pierwszym planie elewacje wieży z aneksem komunikacyjnym dostawionym od północy, za nimi widoczne fragmenty korpusu nawowego, jeszcze dalej elewacja północnej przybudówki mieszczącej zakrystię i lożę kolatorską. ***Wieża*** na cokole, z narożnikami ujętymi ceglanym naprzemiennym boniowaniem, z osiowo usytuowanym portalem w przyziemiu obramiającym główne wejście do kościoła. Portal ceglany, na cokole, dość silnie wysunięty ku przodowi, z otworem wejściowym zamkniętym półkoliście. W nim dwuskrzydłowe drzwi imitujące konstrukcję deskową przez pionowe wyżłobienia, z ozdobnymi kowalskimi okuciami, z profilowanym ślemieniem, nad którym okratowane w układzie rombowym nadświetle. Zewnętrzne krawędzie portalu lekko skośne, portal szerszy u podstawy, zwężający się lekko ku górze, przechodzący w partię nadwieszoną, zwieńczony nadwieszonym trójkątnym gzymsem, którego oś główna zaakcentowana ceglanym cokolikiem pod krzyż. Portal koronuje kamienny niski krzyż z wysoką wyokrągloną podstawą, fazowaną główną belką oraz ramionami. Na wysokości krzyża ozdobny pas fryzu z krzyżykami i profilowany gzyms międzykondygnacyjny, przechodzące na sąsiedni aneks komunikacyjny. Otwór okienny II kondygnacji wieży oparty na gzymsie, z fazowanymi krawędziami, w których wąskie paski gładkiego tynku podkreślone czerwienią. W nim okno jednoskrzydłowe, dwuczęściowe z oberluftem, dolna część podzielona ozdobnie szprosami – czterodzielnie z kwadratem pośrodku. Identyczne - nad nim - okno III kondygnacji. IV kondygnacja wydzielona szerokim ceglanym pasem fryzu i uskokowym gzymsem ceglanym. O gzyms oparta para okien – identycznych jak opisane okna IV kondygnacji w elewacji południowej. Takież identyczne zwieńczenie gzymsem koronującym oraz hełm. Od pn. do wieży dostawiony aneks komunikacyjny ze ściętym narożnikiem. Cokół ceglany, w przyziemiu wejście do klatki schodowej zamknięte półkoliście, podkreślone opaską ceglaną ; w otworze drzwi imitujące deskowe, z kowalskimi okuciami pasowymi. Nad drzwiami wąski otwór okienny zamknięty półkoliście, z opaską ceglaną ; w nim okno krosnowe dwudzielne z lufcikiem, z trójdzielnym podziałem szczeblinami. Gzyms koronujący przechodzący z wieży – forma identyczna. Pokrycie dachu blachą. ***Zachodnia ściana korpusu nawowego*** – pozbawiona okien, zwieńczona trójkątnym szczytem. Wieża dostawiona od frontu przysłania zachodnią ścianę w środkowej części. ***Przybudówka*** mieszcząca w parterze zakrystię, na pięterku lożę kolatorską - widoczna od zachodu – jednoosiowa, pozbawiona okien. W parterze boczne wejście do zakrystii zlokalizowane blisko ściany korpusu – prostokątne, w nim nowsze drzwi płycinowe, nad wejściem nowszy daszek.

Północna : boczna elewacja wieży wraz z aneksem, boczna elewacja korpusu nawy, prezbiterium przysłonięte przybudówką mieszczącą zakrystię i lożę. ***Wieża*** - w przyziemiu aneks komunikacyjny ; na cokole, ze ściętym narożnikiem ; pod ozdobnym fryzem krzyżykowym i gzymsem wieńczącym – wąski otwór okienny zamknięty półkoliście, z opaską ceglaną. Ponad dachem aneksu wyższe kondygnacje wieży ; z artykulacją identyczną jak po stronie południowej i zachodniej. Dotyczy to również hełmu. ***Korpus nawowy*** - na cokole, trzyosiowy, z dwoma poziomami prostokątnych, okratowanych otworów okiennych. Artykulacja bardzo podobna do artykulacji elewacji południowej ; różnicę stanowi brak skrajnego otworu okiennego w dolnym pasie (od strony zachodniej). Dolny pas otworów większy, górny nieco mniejszy, bardziej zbliżony w proporcjach do kwadratów. Osie wzajemnie symetryczne, zlokalizowane w tych samych odległościach, jednak w stosunku do bryły korpusu usytuowane lekko nieregularnie (nieco przesunięte ku zachodowi, odległości skrajnych węgarów do narozy korpusu są po obu stronach różne). Okna z bardzo prostą artykulacją – z obramieniami powstałymi przez wykrojenie narożników, uzyskane wąskie paski gładkiego tynku są podkreślone kolorem. Nowsze, współczesne parapety. W otworach krosnowe okna dwuskrzydłowe, ze szprosami, dziesięciodzielne. Gzyms ceglany otynkowany, ukryty za wydatnym okapem dachu. Pokrycie połaci dachowej blachą trapezową. ***Przybudówka*** z zakrystią i lożą kolatorską dostawiona od północy do prezbiterium, przesłania je w znacznym stopniu. Na cokole, w parterze na osi prostokątny otwór okienny doświetlający zakrystię, w górnej partii trójkątnego szczytu niewielkie okienko strychowe. Wschodnia część prezbiterium niezasłonięta przez przybudówkę – na cokole, bez okien, skrajny narożnik ujęty masywną jednoskokową przyporą.

Verte'

Wschodnia : składa się na nią wschodnia elewacja przybudówki mieszcząca zakrystię i lożę oraz zamknięcie prezbiterium.Nad kalenicą dachu widoczna wschodnia część najwyższej kondygnacji wieży. ***Przybudówka*** na cokole, jednoosiowa. W parterze okno doświetlające od wschodu zakrystię ; otwór prostokątny, z wąskim paskiem obramienia, okratowany, z oknem krosnowym dwuskrzydłowym. Nad nim w 2 kondygnacji okno prostokątne.... **Cd. wkładka 2** niż w parterze – doświetlające lożę kolatorską. Również okratowane, wypełnione dwuskrzydłowym oknem. ***Prezbiterium*** na cokole, z narożnikami ujętymi w masywne jednoskokowe przypory. W górnej części trójkątnego szczytu kwadratowe okienko strychowe.

WNĘTRZA : przyziemie wieży, w którym główne wejście do kościoła nakryte sklepieniem żaglastym, doświetlone oknem od strony południowej (od pn. klatka schodowa) i nadświetlem nad głównymi drzwiami. Posadzka z płytek, wokół ścian nowsza boazeria. Nawa doświetlona obustronnie dwoma rzędami okien, nakryta płaskim drewnianym stropem z sufitem, ze wzdłużnym belkowym podciągiem. Posadzka z płytek ceramicznych, w pasie między ławkami nowe płyty gresowe. Wzdłuż trzech ścian drewniane empory na profilowanych słupach z zastrzałami, z płycinowymi parapetami i ozdobną wycinaną wolutową deską obramiającą empory u dołu. Tęcza zamknięta łukiem spłaszczonym. Prezbiterium doświetlone od południa parą okien ; nakryte stropem z płaskim sufitem. W przybudówce przylegającej od północy do prezbiterium na parterze zakrystia, na piętrze dawna loża kolatorska. Zakrystia doświetlona oknami od północy i wschodu, przekryta sklepieniem kolebkowo-krzyżowym, z wyciągniętymi drutami na krawędziach wysklepek. Od zachodu odrębne wejście ; od południa komunikacja z prezbiterium – stare, XVII-wieczne drzwi z okuciami. Dawna loża kolatorska dostępna drzwiami od strony empory, nakryta płaskim stropem z wzdłużnym belkowym podciągiem, otwarta na całej szerokości na prezbiterium ; z balustradą drewnianą o skromnej dekoracji renesansowej (profilowany gzyms, konsole), niegdyś z malowanymi herbami rodowymi wewnątrz jej prostych podziałów (od strony prezbiterium). Wewnątrz znajdował się niegdyś piec – komin ogrzewający wnętrze, wzmiankowany w protokołach powizytacyjnych z 1679 roku.

WYPOSAŻENIE : loża kolatorska otwarta na całą szerokość do wnętrza, z prostym drewnianym parapetem o skromnych renesansowych podziałach płycinowych, pierwotnie z malowanymi herbami fundatorów i skoligaconych rodów śląskich, obecnie zamalowanymi. (Wg. Degena „Die Bau – und Kunstdenkmäler ...z 1936 r. część herbów podczas odnawiania została niewłaściwie zrekonstruowana). Wejście do zakrystii zamknięte odcinkowo, w nim drzwi klepkowe ze starymi okuciami i zamkiem. Chór muzyczny i łączące się z nim empory wzdłuż bocznych ścian nawy, z prostymi płycinowymi parapetami, wsparte na 14 profilowanych słupach, niektórych z zastrzałami. Ołtarz główny barokowy ok. 1700, odnowiony 1915, z kolumnami i dekoracją akantowo-wstęgową ; w nim niegdyś rzeźba króla Dawida (pierwotnie z chóru muzycznego, dziś tam umieszczona znowu) ok. poł. XVIII w. i nieoznaczonego biskupa ok. 1730. Ołtarzyk boczny lewy nowszy, z ramami o dekoracji snycerskiej regencyjnej ok. 1740. Ambona wykonana lub przekształcona z wcześniejszej ok. 1750, rokokowa z rzeźbą Boga Ojca na baldachimie. Chrzcielnica ok. 1730 w kształcie anioła dźwigającego czarę, z pokrywą wolutową, na której rzeźbiona grupa Chrztu w Jordanie oraz w zwieńczeniu Bóg Ojciec. Prospekt organowy regencyjny ok. 1740 sprowadzony w 1904 z Mąkoszyc (powiat brzeski) o bogatej dekoracji rokokowej, akantowo-wstęgowej ; w dolnej strefie malowany kartusz herbowy. Stalle renesansowe ok. 1600 o podziałach architektonicznych, uszkodzone - ucięte. Ławy XVIII wieczne. Rzeźby : 1) Matka Boska z Dzieciątkiem, gotycka ok. 1410 (obecnie w Szymonkowie pod Wołczynem) 2) Chrystus Zmartwychwstały o tradycjach gotyckich 1 poł. XV w. (uszkodzony) ; 3) Chrystus Zmartwychwstały ok. 1600 (uszkodzony) ; 4) Grupa Ukrzyżowania, pierwotnie w zwieńczeniu konfesjonału, obecnie na zwieńczeniu ambony, XVIII w. ; 5) Epitafium Adama Kottulińskiego zm.1667 - polichromowany kartusz drewniany ; 6) Epitafium Leonarda von Prittwitz ok.1700 – takiż kartusz. W loży i na strychu fragmenty dawnego urządzenia min. tabernakulum i lampa wieczna XVIII w. Na wieży trzy dzwony renesansowe : 1) wys. 0,95 cm z plakietą herbową i kapitałową inskrypcją : „Zu Gottes Ehren klinge ich / Heinrich Kottulinsky zahlt mich. Anno 1610 ". 2) wys. 73 cm z herbem Dompnigów i inskrypcją : „pani Elena z domu Dompnig z Nippern i Ligoty, żona Caspara Kottulinskiego, pana na Jelczu w 1610 roku dzwon ten ufundowała". 3) wys. 44 cm z inskrypcją i herbem Kottulińskich – „Ciprian Kottulinsky, pan na Jelczu i Dąbrowie w 1610 roku dzwon ten kazał odlać".

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA **ZAŁĄCZNIK NR 3**

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	Zdjęcia

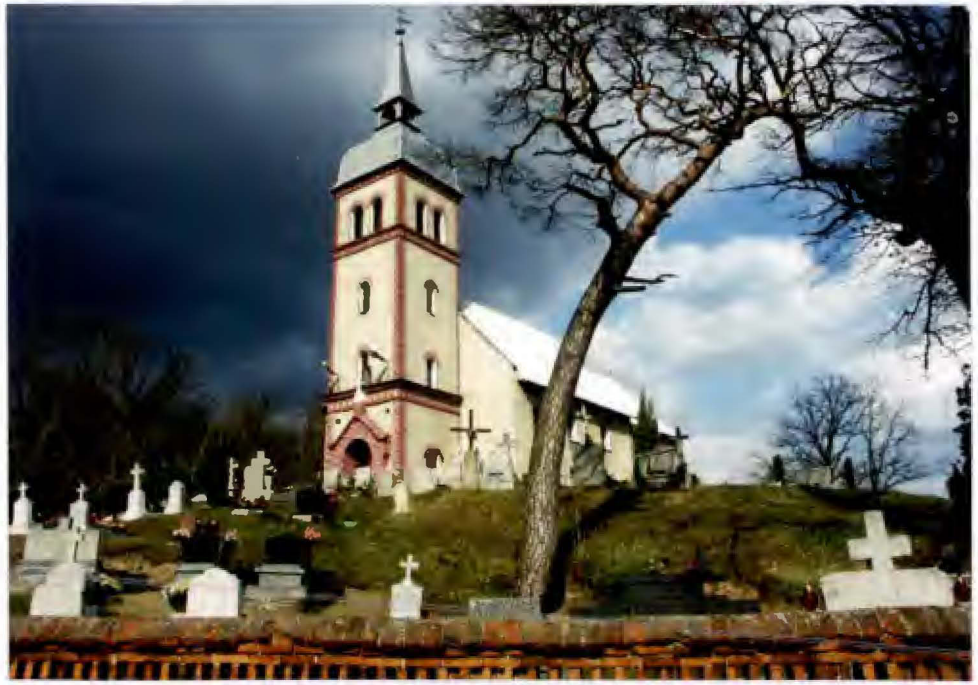

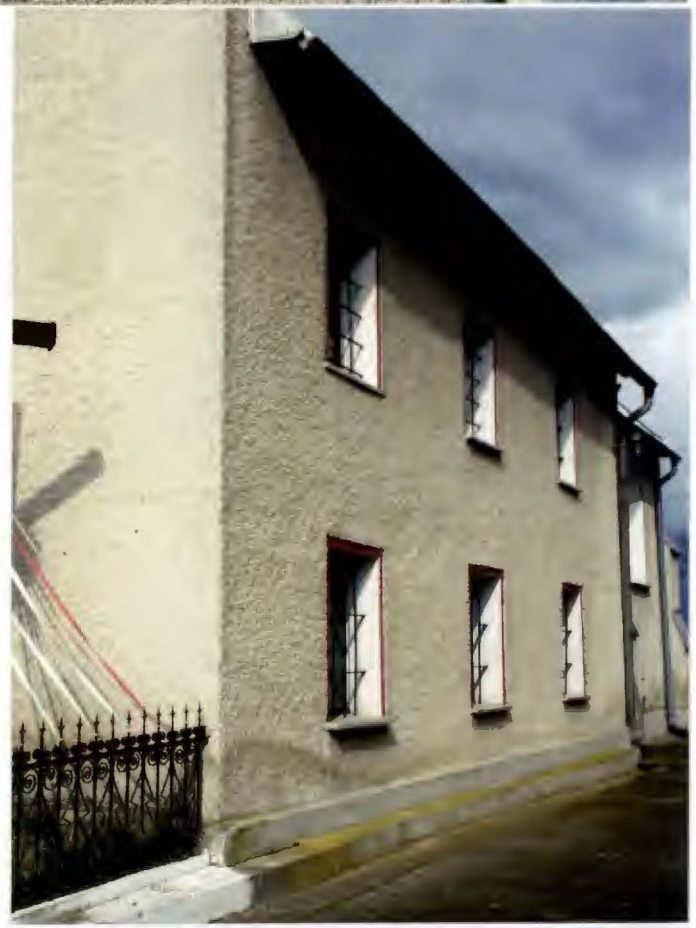

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK 7

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	fotografie

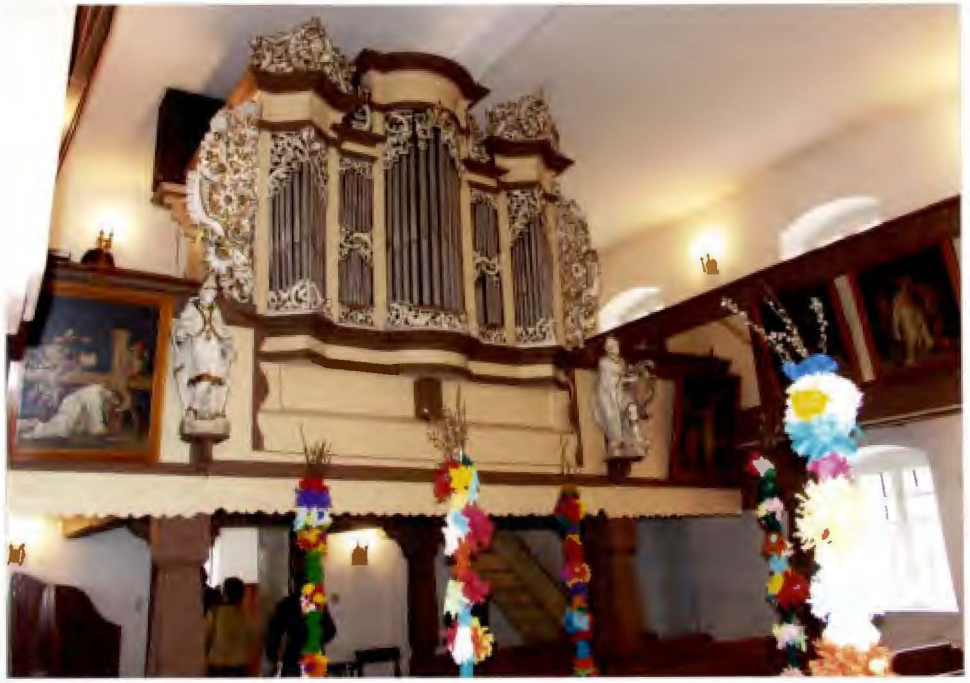

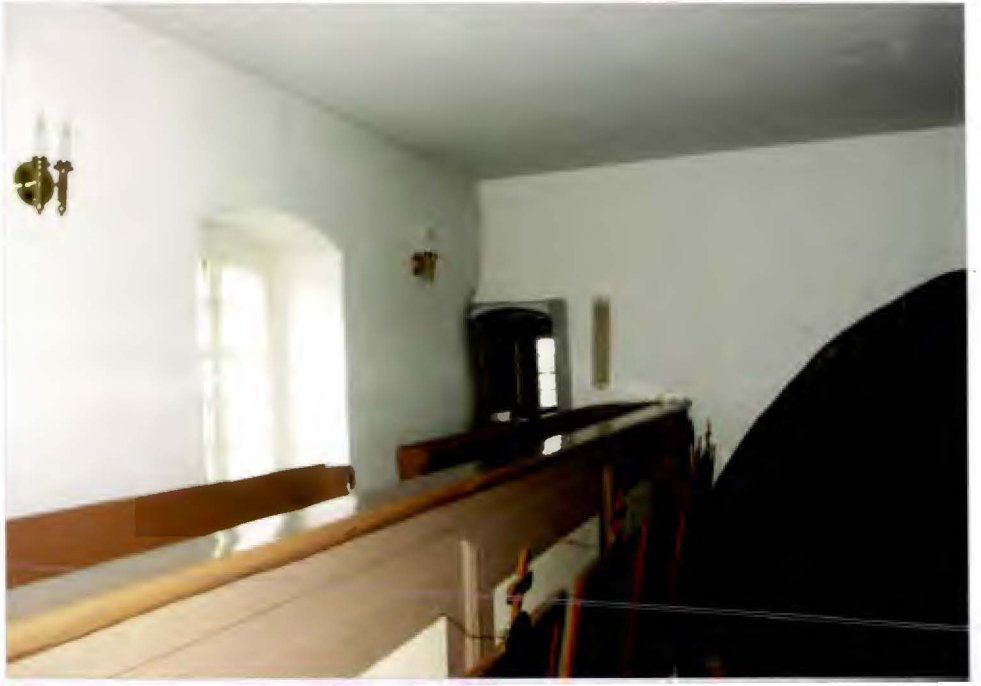

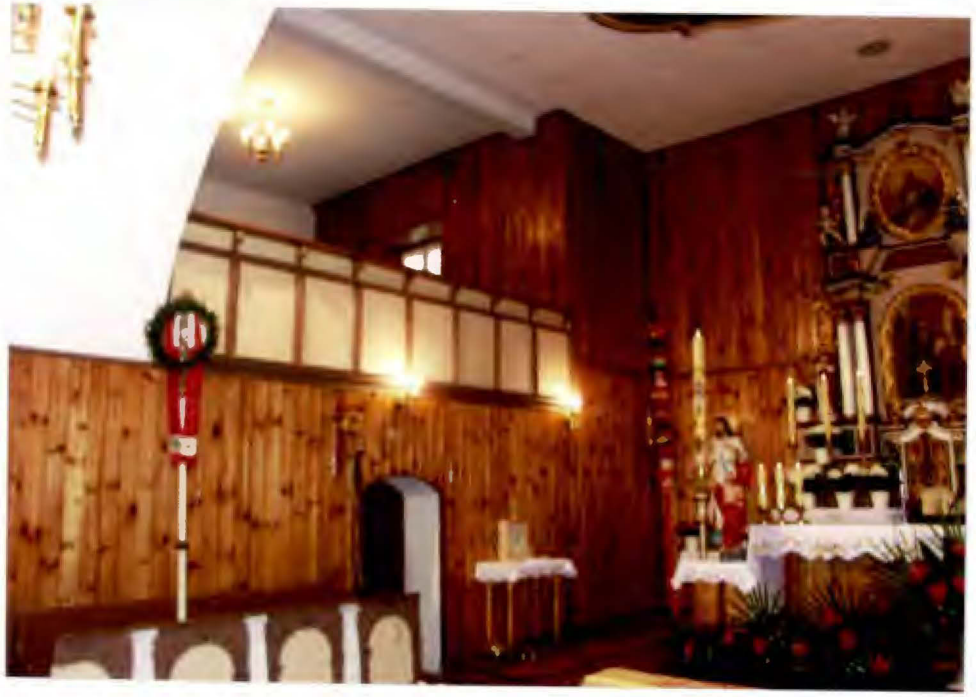

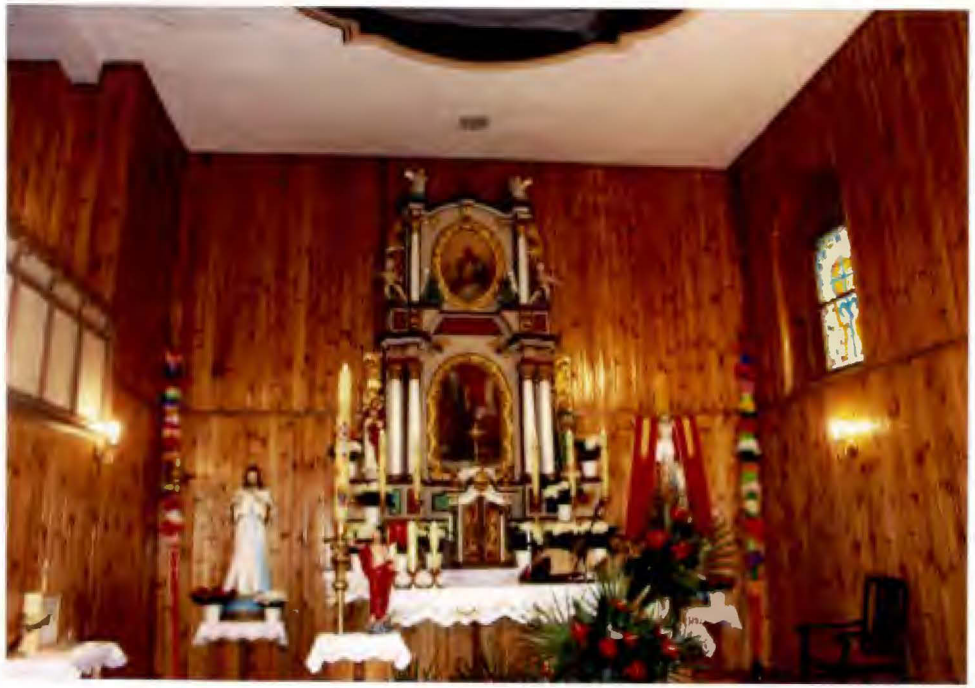

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 8

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	fotografie

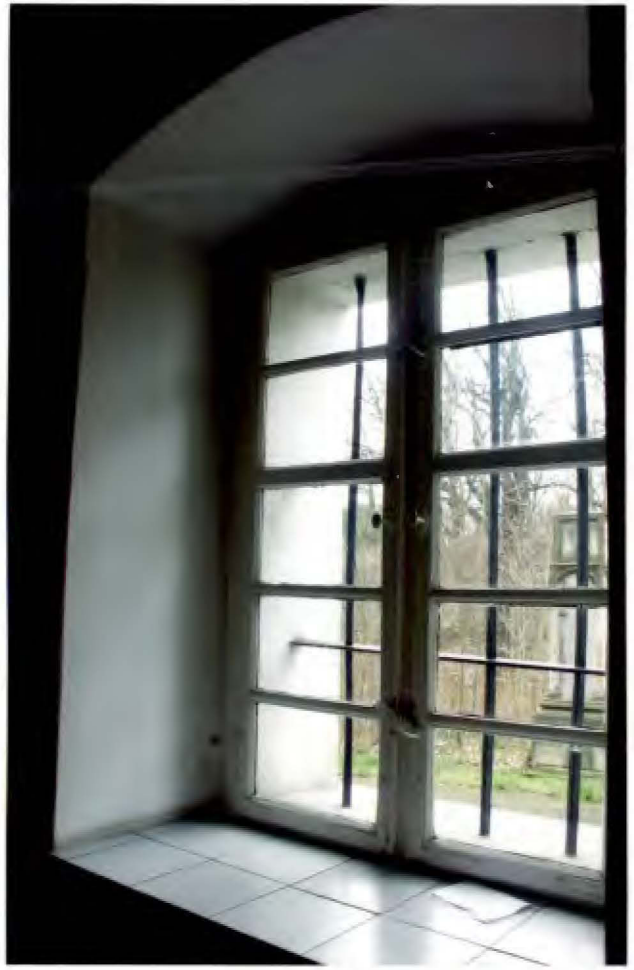

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY	fotografie

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA **ZAŁĄCZNIK NR 10**

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	Zdjęcia

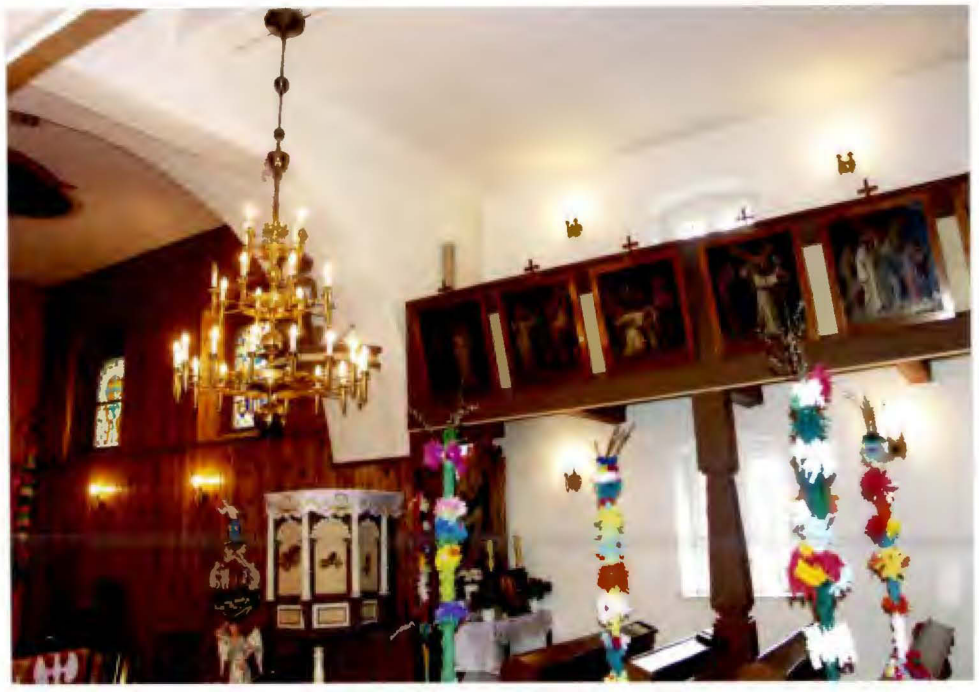

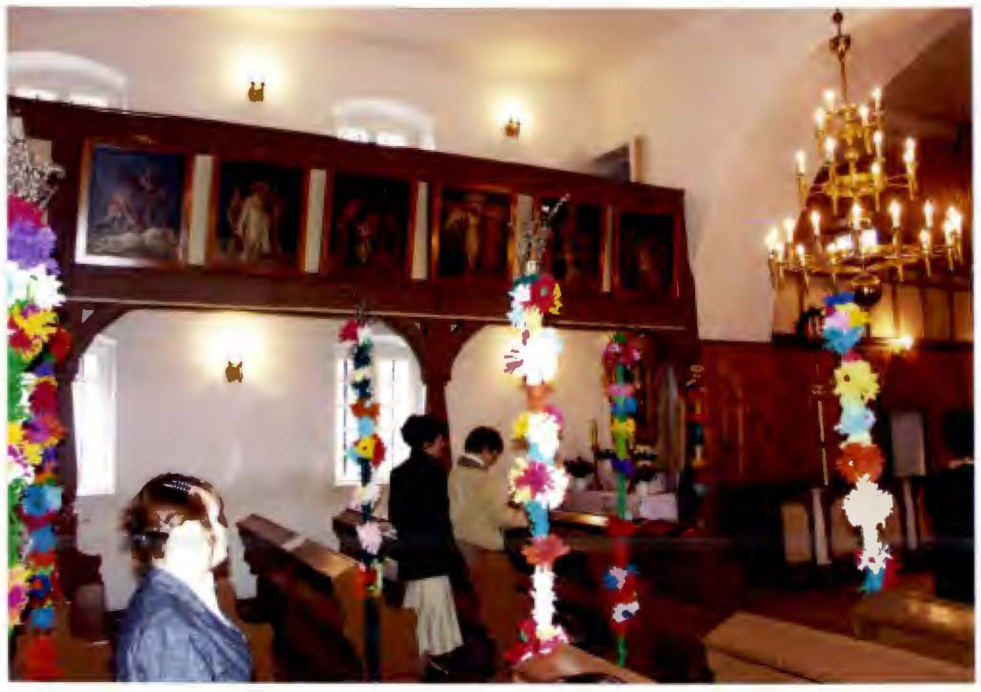

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA **ZAŁĄCZNIK NR 11**

7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	Zdjęcia

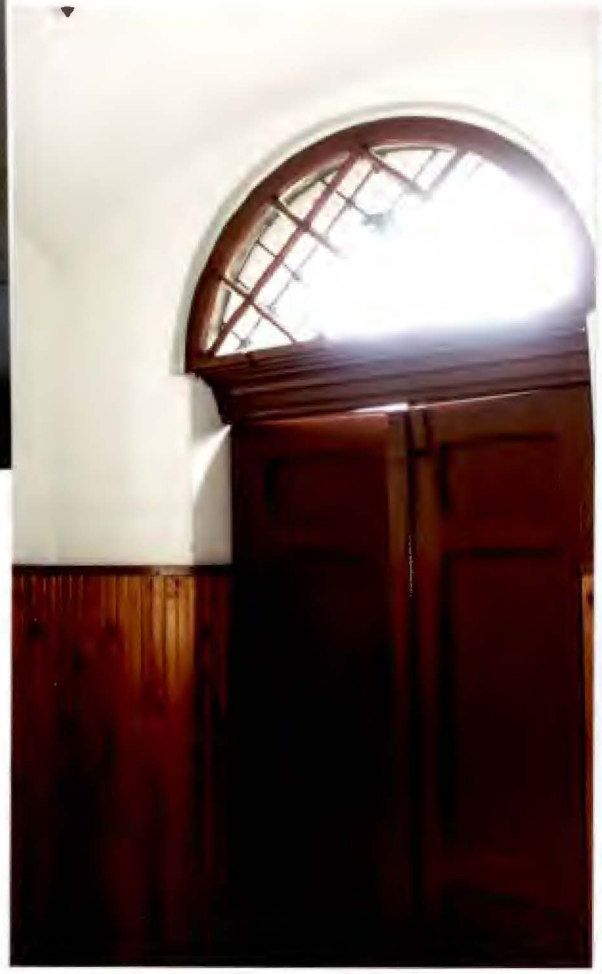

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 12
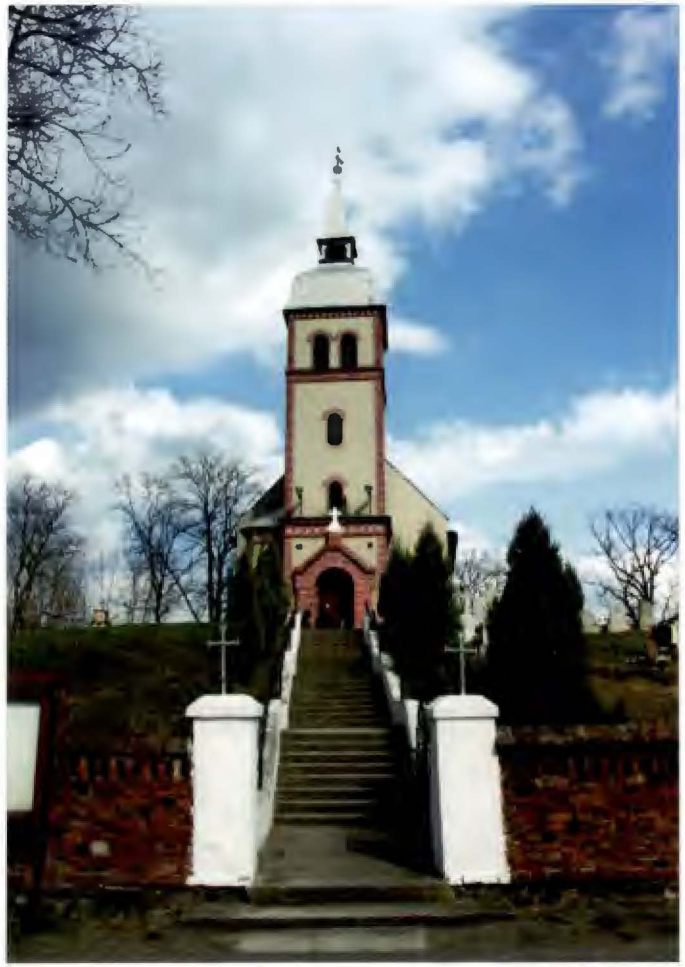
7.Miejscowość :	8.Obiekt (nazwa jak w karcie) :	9.Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) :
DĄBROWA	KOŚCIÓŁ FILIALNY	Zdjęcia